

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Zborovanja zopet dovoljena.

LDU Ljubljana, 29. maja. Deželna vlada je danes razveljavila izredne navedbe glede zborovanj in shodov. S tem stopajo v veljavo zopet prejšnji predpisi.

Pogajanja med Italijo in Jugoslavijo odgodena.

LDU Dunaj, 28. maja. (ČTU.) »Neue Freie Presse« priobčuje iz Rima, da so na seji ministrskega sveta odgodili nadaljeva-

nje pogajanj z Jugoslavijo do tedaj, da prejme vlada z zaupnico nalog za to.

Načrt bodoče ustave.

LDU Beograd, 28. maja. Po načrtu ustave g. Protiča sestavljajo narodno predstavništvo poslanci, ki jih narod svobodno voli v občin, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem. Člani kraljevske hiše ne morejo kandidirati za poslance. Uradniki in vsi, ki se nahajajo v državni službi, učitelji in predstniki občin, izgube, ako bi bili izvoljeni in sprejeli poslanski mandat svojo državno pozicijo. Svoj uradni položaj pa obdrže: ministri, državni svetniki, člani kasacijskega sodišča, člani glavne kontrole in vseučilišni profesorji. Narodni poslanec ne more biti istočasno tudi državni dobavitelj ali državni podjetnik, niti ne biti drugače z državo v kakšni poslovni zvezi. Pritožbe proti izvolitvam poslancev morejo vlagati samo zastopniki kandidatnih listin v dotičnih volilnih enotah, in sicer v roku 14 dni po objavljenem izidu volitev. O pritožbah odloča kasacijsko sodišče.

Narodno predstavništvo more sklepati polnomočno le, ako je prisotna najmanj tretjina poslancev celokupnega števila. Za polnomočen sklep je potrebna večina glasov prisotnih poslancev. Dolžnost poslanec je, da redno prihaja k sejam in da sodeluje pri delu v narodnem predstavništvu. Vsaka odsotnost poslancev pri sejah se brez odobrenja narodnega predstavništva, bodisi s kakršnokoli opravičbo, mora smatrati kot neizpolnjevanje poslanskih dolžnosti. Poslanec ne more iz političnih razlogov opravičiti nesodelovanja pri sejah ali sploh pri delu narodnega predstavništva. Te svoje razloge more motivirati samo z ostavko. Predsednik parlamenta ugotavlja, ali je pri sejah zadostno število poslancev. To konstatiranje se vrši pred glasovanjem med glasovanjem ali po glasovanju.

Lokalne uprave enot, pokrajin, okrožij in občin vrše vse posle notranje državne uprave, v kolikor zakon kaj drugega ne odreja. One so pravne osebe po javnem in zasebnem pravu. Skupščine krajevnih upravnih enot se volijo z občinim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem.

Pokrajinske skupščine morejo urediti meje pokrajinske uprave s pokrajinskim

zakonom na podlagi pooblastila zakona o ureditvi pokrajin ali drugih zakonov. Pokrajinski zakoni ne morejo predružititi ustave, niti državnih zakonov. V primeru nesoglasja med državnimi in pokrajinskimi zakoni je veljaven vedno državni zakon.

Pokrajinski odbor pripravlja predloge pokrajinskih zakonov, ki se sklepajo potem v pokrajinski skupščini. Pokrajinske zakone podpisuje in objavlja pokrajinski namestnik. Ako državni svet ugotovi, da so ti zakoni v nasprotju z ustavo in državnimi zakoni, potem se ti zakoni ne smejo objaviti. Pokrajinski odbor more izdati izvršilne navedbe k državnim in pokrajinskim zakonom v okviru pokrajinske kompetence. Pokrajinski odbor more v onih primerih, kadar se ne more sestati pokrajinska skupščina, izdati začasne pokrajinske zakone s privoljenjem pokrajinskega namestnika in sicer v vseh stvareh, ki se tičejo kompetence pokrajinske skupščine, razen proračuna. Pokrajinski odbor je najvišji izvršujoči organ uprave v pokrajini.

Državna osrednja oblast pazi, da pokrajinske in druge krajevne oblasti ne prekorajajo meje ustave in da ne delajo proti splošnim državnim interesom, da vrše svojo zakonito dolžnost. Kraljeva vlada vrši nadzorstvo nad krajevnimi upravami preko namestnika in preko posebnih organov in inspektorjev. Na čelu pokrajine stoji namestnik kralja kot vrhovna državna oblast v pokrajini. Namestnika pokrajine postavlja kralj na predlog ministrskega predsednika iz vrst rojakov. Namestnika za Srbijo in Hrvatsko imata čin in plačo ministra, namestniki ostalih pokrajin pa čin in plačo državnih svetnikov. Namestnik predseduje pokrajinskemu odboru ter ima pravico prisostvovati in govoriti v pokrajinski skupščini. Istotako ima predsednik pravico, da ustavi izvrševanje sklepov skupščine in odbora, ako so nasprotni ustavi, državnim zakonom in uredbam. Proti tem sklepom mogoča pritožba na državni svet.

V vseh pokrajinah obstoja administrativno sodišče prve stopnje. Člane izbira pokrajinska skupščina.

Poljska poražena.

LDU Berlin, 28. maja. (DKU) »Lokal-anzeiger« poroča iz Bazla: »Petit Parisien« javlja: Poljska vlada je poslala Franciji brzojavko, kjer opisuje resni položaj poljske armade in prosi za resni francoskih pomožnih čet, ker bi sicer mogla biti Poljska vojaško poražena.

ČESKI KOMUNISTI
LDU Praga, 28. maja. (Dun. KU) Poslanci in senatorji češke socialistične levice so objavili programatično izjavo, v kateri se vsako sodelovanje koalicije z meščanskimi strankami obsoja kot nevarno, da, kot zločinsko, in v kateri se zahteva skorajšnja pridružitve k tretji internacionali ter pozivlje delavstvo, naj se pripravi za prevzete javne oblasti ter jame graditi sovjetski ustroj.

POMOČ AVSTRIJI
LDU Pariz, 28. maja. (Dun. KU) »L'Oeuvre« priobčuje izjavo Margaina, katero je podal ta zastopnik lista o položaju v Avstriji in o potrebni pomoči. Predvsem je treba dati Avstriji bančni sistem, da bo mogla izvrševati plačila v inozemstvu tudi Avstro-ogrska banka, čije likvidacije bo potrebovala več let, ji ne more pomagati. Treba je seči po praktičnejših sredstvih. Margaine vidi samo ono mož-

nost, Avstriji pomagati, ako se namreč za temelj novega kredita porabijo njene znatne rezervne vodne sile. Te vodne sile blizu Donave bi morale dajati potrebno kritje. Zavezniki so ob Donavi izvajali nemodro politiko. Glede gospodarskega preporoda Avstrije je pa med vsemi zavezniki mi državam Francija najbolj interesirana. Margaine upa, da se bodo Francozi naučili to umeti in zlasti uspešno delovati.

NA MAŽARSKEM.

LDU Budimpešta, 28. maja. (ČTU — OKU) Poveljnik vojaškega sodišča je odredil zasledovanje s tiralicami grofa Mihaela Karolyja in preiskovalni zapor. Obtožba proti grofu Karolyju se glasi na zločin umora zaradi zasnovane zavratnega napada proti Tiszi, nadalje zaradi zločina proti vojski, zaradi zapeljavanja h kršitvi vojaške dolžnosti, zaradi razžaljenja veličanstva in upora.

Odkritje Krekovega spomenika.

Kdorkoli se z ljubeznijo, s hvaležnostjo, s ponosom spominja velikega državnika Jan. Ev. Kreka, naj se udeleži slovesnega odkritja njegovega nagrobnega spomenika v nedeljo, dne 30. t. m. dopoldne po končani pontifikalni sv. maši v stolnici na pokopališču Sv. Križa.

Ruski delavec pod boljševiško diktaturo

Včeraj smo temeljem Bauerjevih izjav v spisu »Boljševizem ali socialna demokracija« razkrili, katera skrivna moč vzdržuje na Ruskem boljševiško diktaturo. Danes naj po istem viru podamo sliko ruskega delavca v današnjih razmerah in osvetlimo tudi ustroj boljševiškega režima, ki ga Bauer sam imenuje despotizem.

Po boljševiški revoluciji meseca oktobra 1918., ki je z enim mahom razbila vso prejšnjo oblast in njene upravne ustanove, je pripadla po mestih vsa oblast kraljevim sovjetom. Le-ti so se svoje moči tudi v polni meri zavedali in vladali vsak po svoje čisto neomejeno. Pa te slave kraljevih sovjetov je bilo kmalu konec. Diktatorji v Moskvi so se hoteli zavarovati proti vsakemu nasprotju, proti vsakemu drugemu mnenju, proti vsaki drugi volji. Zato so na vse zgodaj pritiskali na kraljeve sovjete, jim izvili vso oblast in jo neomejeno združili v svojih rokah. Uvedli so najstrožji centralizem in vso izvršilno oblast položili v roke »Izredne komisije za pobijanje protirevolucije, spekulacije in uradnih zločinov.« Le-ti si je ustanovila svojo lastno, od kraljevih sovjetov popolnoma neodvisno policijo, ki je slepa izvrševalnica njenih odredb. Tudi armado so preobnavili tako, da so ukinili vse svobode, ki so jih bili prvotno dali moštvu in so podredili čete popolnoma oblasti vodilnih poveljnikov, ki jih imenuje gornja komisija. Istotako si je izredna komisija ustvarila uradniški aparat, ki je popolnoma odvisen edino-le od nje in njej pokoren. Uradniki so dobro plačani in nasproti ljudstvu mogočnejši nego je bila kdaj caristična birokracija. Tako so si diktatorji zagotovili vsa sredstva za ohranitev oblasti. Oprti na ta sredstva so uvedli teror, ki v kali zaduši vsako javno, očitno opozicijo, vsako nasprotno mnenje, vsako kritiko.

Sedaj nastane vprašanje: kdo je notranji, temeljni nosilec te silne volje, ki tako neomejeno in neizprosno vlada nad tolikimi milijoni ljudi, na tako razsežni zemlji, kakor je Rusija še danes? Včeraj smo slišali, da je glavni del — kmetstvo prebivalstvo — od te vlade popolnoma izključen. Ker je izključena tudi buržuazija, mora pač vladati mestni, industrijski proletarijat. Oficielno se boljševiški režim tudi imenuje diktatura proletariata. Toda splošno je znano, da so od vlade izključene vse druge delavske struje: manjševiki in vsi drugi socialisti. Diktaturo imajo v rokah zgolj boljševiki t. j. komunisti. Morda je pa to struja najmočnejšega in ima za seboj pretežno večino delavstva? Ne, ampak po priznanju Ljenina samega štejejo komunisti v Rusiji komaj nekaj nad 100.000 delavcev. Stotisoč ljudi vsiljuje torej svojo voljo daleč preko sto milijonov ljudi, stotisoč delavcev mnogim milijonom delavcev. Kako je to mogoče glede kmetov, smo včeraj povedali, a kaj je z delavci, kako so se dali ti tako zaustajiti?

Ruska industrija je še mlada in z njo je mlad, neizobčan, nediscipliniran ruski mestni proletarijat, ki je izšel iz kmetске mase, se še-le pravkar izločil iz nje. Ko je prišla revolucija, se je nova svoboda v rokah tega proletariata razkrojila v anarhijo. Delo je strahovito padlo, gospodarstvo je umiralo. Obstoj republike je bil v največji nevarnosti. Razlog ali vsaj povod za najstrožje protiukrepe je bil dan in boljševiški diktatorji so se ga tudi v polni meri poslužili.

Najprej so poklicali nazaj prejšnje ravnatelje, inženere in tehnike in jim zagotovili bogate plače in polnomočje v njihovem delokrogu. Delavstvo so podvržili strogi strokovni disciplini, ki je določala, da mora določeni zajamčeni plači odgovarjati določeno zajamčeno delo. Vladni zaupniki v obratih so dobili neomejena pooblastila; uvesti morajo akordno plačo, Taylorjev sistem in odpustiti vsakega slabega delavca. Delavstvo je dolžno, da se brezpogojno pokori enotni volji voditeljev dela.

Pa te odredbe so bile še-le začetek, ki mu je sledila popolna militarizacija vseh obratov brez izjeme. Delavec si ne sme več svobodno iskati dela in prebrati obrata, ampak mora delati tam, kjer ga namestijo. Za vse prestopke odgovarja vojaški disciplinarni oblasti. Skupine delavstva se izpopolnjujejo na vojaški naborni način, in sicer tako med moškimi kakor med ženskami. Med ženskami celo v prvi vrsti, ker se predvsem pritežajo tište delavne moči, pi po vojni mobilizaciji niso bile prizadete. Vsako stanovsko ali politično gibanje, med delavstvom vsak ugovor, vsaka prilika, celo vsak krik bolesti ali tožbe je nemogoč, teror zapira vsa usta in veže vse roke in veže vse duhove. Tako socialdemokrat dr. Bauer!

Taka je danes usoda ruskega delavca. Najtemnejše dobe politične in socialne zgodovine niso poznale hujšega suženjstva. Kje je delavec, ki bi si želel tako usodo, ki bi hotel nositi tak suženjski jarem, najsi tudi ga mu nalaga komunizem?

Besede dr. Bauerja govore glasno!

ODŠKODNINA.

LDU London, 28. maja. (Dun. KU. — Brezlično.) Ker je bilo francoski in belgijski vladi pri razpravah v Hytheju dovoljeno, plačevati svoje dolge britanski vladi po razmerju odškodnin, prihajajočih iz Nemčije, so naprosile tudi italijanska, srbska in romunska vlada za enako ugodnost.

Politične novice.

+ »Zlati« socialisti. V četrtek je v begradskem parlamentu padla beseda: »Zlati socialisti.« Naperjena je bila proti voditelju slovenskih socialnih demokratov gosp. Antonu Kristanu. Zgodilo se je to o priliki razprave o vladni izjavi. Kristan je porabil to priliko ter je udaril na ono struno, ki jo meščanski svobodomiselniki tako radi čujejo: govoril je proti klerikalizmu, slikal je »črno internacionalo«. S tem si je pridobil g. Kristan dragoceno naklonjenost kapitalističnih demokratov, ki mnogo rajši govorijo bajke o nevarnosti klerikalizma ko pa poslušajo resnico o škodljivosti kapitalizma. In tako je gosp. Kristan, zastopnik socialdemokracije, govoril kakor govori rad kapitalist in molčal o tem, kar bi moral govoriti socialist. S frazami je plaval, za fraze in bajke je žel odobravanje zastopnikov zlatega mamona. Je li res, da smo za fraze? Gosp. Kristan je bolj znan kot trgovski talent kakor pa kot socialdemokratski teoretik. On je mož, ki je svoji stranki pripomogel do nekake politične veljave s svojimi trgovskimi zmožnostmi. Kot minister-socialist je imel tesne zveze s kapitalom v mejah in izven meja Jugoslavije. Ustanavljal je banke, v katerih bi se bil z vso svojo močjo uveljavljal židovski velekapital. Če so se mu namenili deloma ponesrečili, tega ni kriv toliko on, kolikor okolnost, da mu je zmanjkalo politične moči. To je črpal iz svoje stranke, katera pa se danes nahaja v stanju razkrajanja. Politično moč pa so mu dajali tudi njegovi zavezniki — demokratski kapitalisti, ki so pa danes prav tako brez moči ko on sam. Kar družijo obse, je grozeča prihodnost. Ena ideja jim je skupna: svobodomiselnost. Socialna demokracija v družbi kapitalistov! To ni nova prikazen. Nad pol leta smo doživljali to zvezo, ki se je sedaj obnovila in ki je socialdemokratsvu donesla naziv: »Zlati socialisti!« — In prav zato boj krščanskega delavstva z zlatimi socialisti ne bo težak!

4. Nove boljševiške zmage v Ukrajini
Moskovsko uradno poročilo javlja, da so rdeče čete prodrle 40 vrst vzhodno od Swenzjanyja in poleg drugih mest zasedle Borisov. Prodiranje se nadaljuje.

4. Kanadske odškodninske zahteve.
Iz Ottawe poročajo, da zahteva Kanada od Nemčije 1671 milijonov dolarjev odškodnine.

4. Obnovo zveze Ostende—Carigrad
preko Dunaja in Budimpešte zahteva belgijska vlada. O stvari bo razpravljala mednarodna železniška konferenca v Parizu.

Izpred porotnega sodišča.

DVA ROPA.

Včeraj je zborovala ljubljanska porota od 9. dopoldne do 11. ure ponoči izjemši odpora od 2. do 4. ure popoldne: Zadeva Jožeta Gorjancja, ki je obtožen, da je zakrivil hudodelstvo ropa na Jeri Trobec, se je preložila in se je vrnil spis preiskovalnemu sodniku, ker je njegov zagovornik dr. Švigelj predlagal nove priče, s katerimi namerava dokazati, da je bil Gorjanc tisti čas, ko se je izvedel rop v Letniku, v Rožni dolini pri Ljubljani. Jera Trobec je pri razpravi odločno trdila: »Gorjancja poznam; on je tisti, kateri je izvedel rop.« V juridičnih krogih, kateri so z največjim zanimanjem zasledovali potek razprave, v kateri je g. dvorni svetnik Regally storil vse, da dobe porotniki najnatančnejšo sliko v zadevi, se je precej kritikovalo, ker se ni v preiskavi dognalo vse, kar bi se bilo moralo dognati. Mučen vtis je napravilo, ker se še ni dognalo, kdo je meseca januarja letos požgal v Setniku, na Pustem vrhu in v Črnem vrhu. Preiskovalni organi preveč varčujejo, zato pa veliki zločinci uhajajo in preiskovalnih sodnikov imamo v Ljubljani premalo. Če se ne bo varčevalo, je še zdaj mogoče popolnoma pojasniti slučaje, katerih je Gorjanc osumljen.

Za Gorjancem e sodila porota Jožeta in Ivana Bohutnika iz Zadvora in Jožeta Kosca iz Spodnje Šiške. V družbi z vojakom Režkom so navedenci 15. februarja t. l. našemljeni na zamazani, da so izgledali kakor hudobe, vdrli kot pravi roparji v mlin Franciške Lužarjeve in odnesli vse, kar so dobili in več ur grozili stanovalcem s smrtjo. Vsi trije so bili obsojeni in sicer je dobil Jožef Bohutnik 12 let, Ivan Bohutnik 5 let in Jožes Koscec 15 let težke ječe.

Zanimivo je bilo včeraj občinstvo. Zjutraj je tvorilo galerijo boljše, radovedno občinstvo, na galeriji je poslušal razpravo 3. letnik juridične fakultete nato so pa skoraj popolnoma napolnili porotno dvorano ljudje, kateri se pečajo z verženjem in s tihotapstvom ter s tatvino, ki so z Gorjancem zelo simpatizirali; zvečer je zopet tvorilo večino poslušalcev dostojno radovedno ljubljansko občinstvo.

Danes je porota zopet sodila. Prvi slučaj, za katerega gre, je:

TATVINA V SENTPETERSKI VOJAŠNICI.

Na podstrešju št. peterske vojašnice v Ljubljani je vojaško skladišče, njegov poveljnik je Josip Ilovkar, skladiščnik Ivan Gorišek. V njem je vojaško blago in civilna obleka došlih vojakov. Aktivni vojak Leopold Zupančič in dne 30. julija 1900 v Zadvoru pri Dobrunjah rojeni uslužbenec električne železnice v Ljubljani Janez Šimenc sta se dogovorila, da bo šel Zupančič v skladišče in vrgel iz njega plen, Šimenc ga bo pa pod oknom čakal, sprejel in odnesel ukradeni blago. Točno po dogovoru sta zarotnika dne 27. januarja 1920 izvršila načrt: Zupančič se je skril v skladišče, se pustil od skladiščnika zakleniti, napravil pet zavojev civilne obleke in ob določenem času dal Šimencu z žvižgom dogovorjeno znamenje in vrgel na cesto zavoj, katere je nesel k šušelnu, ki je spravljal ukradeni blago v svoje stanovanje. Šimenc je zadnji ovoj razgrnil in vzel iz njega 8 srajc, 4 civilne hlače in 2 civil sukniča v vrednosti 3130 K ter odnesel v Zadvor, vse druge stvari je pustil pri šušelnu, kateri je sluteč, da gre za tatvino, ovadil stvar poveljniku skladišča Ilovkarju; s pomočjo vojaške straže sta bila Zupančič in Šimenc aretirana in se je ukradeni blago dobilo nazaj.

Porotnemu senatu predseduje nadsvetnik Vedernjak, Votanta sta nadsvetnika Hauffen in Jarc, obtožbo zastopa državni pravdnik dr. Ogoreutz, obtoženca zagovarja dr. Zirovnik. Šimenc priznava svoje dejanje. Vojak Leopold Zupančič kot priča zaslišan pravi, da je on sam vsega kriv, sicer pa opisuje dogodek tako, kakor obtožnica: »Nekaj ti bom dal, si bova že razdelila, sem rekel Šimencu«, pravi Zupančič.

Porotniki so potrdili soglasno glede na Šimenca stavljeno vprašanje in z 9 da in s 3 ne tudi dodatno vprašanje, če presega škoda 4000 kron. Sodišče je na to obsodilo Šimenca na eno leto težke ječe.

SAME TATVINE.

Porota nato prične razpravljati o zadevi begunke Pavle Nanutove, katere je ukradla Andreju Kralju 100 dolarjev, za katere ji je dala gostilničarka Marija Sartori na Zabjeku 10.000 K; dolarji so pa bili takrat vredni 16.000 kron. Končno bo sodila porota danes še Albina Žagarja zaradi raznih tatvin.

Dnevne novice.

— Politični katekizem ali kaj mora vsak državljani vedeti o politiki je povezan in je na razpolago v tajnistvu SLS, Jugosl. tiskarna, II. nadstropje. Cena 6 K, za 20 izvodov skupaj 5 K, izobraževalnim društvom po 4.50 K in poština. Knjiga je vezelanimiva. Podaja natančne informacije in z jasno lučjo seka v noč politične breznačelnosti. Vsak naš somišljenik naj jo kupi! Dajte jo nasprotnikom v roke! Naj jo bero in izpregledajo! Kulturna društva naj jo naroče več izvodov skupaj. V zadnjo gorsko kočjo mora ta brošura! Temo je treba presekati z lučjo! Vsaki pošiljki priložimo polnočno, katere naj se naročitelji koj poslužijo. Politična orientacija je predpogoj razumevanja današnjih prilik. In to podaja v polni meri knjiga »Politični katekizem«. Pristali! Društva! Segajte po knjigi!

— Prepoved tajnopisnih brzojavk v inozemskem prometu pogoja dopustitev v tuzemstvu. Ministrstvo za pošto in brzojav je z odlokom od 13. maja t. l. št. 10602 odredilo, da privatne osebe iz tujih držav ne smejo pošiljati v našo državo tajnopisnih (šifriranih) brzojavk, a ravnotako ne smejo privatniki v naši državi predajati tajnopisnih brzojavk za inozemstvo. V tuzemskem prometu so tajnopisne brzojavke dovoljene, ako predajatelj (pošiljatelj) po določbah členov 55—58 novega (še ne objavljenega) brzojavnega pravilnika prijavi ključ svojih tajnih črk pristojnemu brzojavnemu uradu in plača letno pristojbino 100 dinarjev.

— Izvoz vina dovoljen. Centralna vlada v Belgradu je dovolila izvoz vina, žganja, pekmeza, južnega sadja in sirkovega semena proti plačilu v tuji valuti, izvzemši avstrijske in madžarske krone.

— Doslej neznane Dvorakove skladbe. V arhivu praškega konservatorija so našli rokopise petih doslej še neznanih skladb Dvorakovih.

— Uvedenje selske službe. Dne 1. junija 1920 se uvede pri kr. poštne uradu Pučnici, Premurje, dostavljanje poštne pošiljatev po selskem pismošni v ti vasi: Vaneca, Pecarovci. Dostavljalo se bo vsako nedeljo in četrtek.

— Streljanje na Količevem. Dne 25. majnika t. l. je ustrelil Ivan Jerman iz Količevega pred gostilno v levo roko posestnikovega sina Franca Hočevarja. Hočevarja so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

— Roko obstrelil je Herman Grčar v gostilni Lemont v Ihanu kočarjevemu sinu Jakobu Učakarju, katerega so prepeljali v Ljubljano v bolnišnico.

— Kaznovani tihotapci. Ker so brez dovoljenja prekorčili demarkacijsko črto, da iztihatplajo tobak, so bili na policijskem ravnanstvu obsojeni vsaki na 100 kron globe: Leopold Stergar, Emil Sošup, Franc Pičulin, Vogrič Franc, Vogrič Amalija, Hojan Marija in Franc Suligoj iz Čepovana; izgnali so jih in jim prepovedali povratek v Jugoslavijo. Zaplenili so jim 1474 ovojev tobaka.

— Valute dne 28. maja na zagrebški borzi: 1 dolar 93 K; 100 avstr. kron 58 K; 100 carskih rubljev 155 K; 100 češkoslovaških kron 230 K; 100 nemških mark 295 K; 100 lejev 241 K; 100 italijanskih lir 620 K.

Ljubljanske novice.

— Iz Delavstvo na Krekov grobi! Jutri se bo odkril nagrobni spomenik na Krekovem grobu. Slovensko krščansko delavstvo se bo tega slavlja udeležilo v čim večjem številu. Tovariši, tovarišice! Na dan Krekove proslave mora krščansko delavstvo biti polnoštevilno zbrano!

— Iz Papežev blagoslov bo jutri 30. t. m. po slovesni škofovi sv. maši v stolnici.

— Iz Mirozov v proslavo škofove 70 letnice. Snoči je salezijanska godba priredila po mestu mirozov ob najštevilnejši udeležbi občinstva. Orli so nosili lampijone. Pred škofijo se je zbrala tisočglava množica. Pevski zbor kat. društva rokodelskih pomočnikov je zapel več pesmi, katerim je sledilo navdušeno ploskanje občinstva na čast slavljenca. Knezoškof je prišel t. oknu in se iskreno zahvalil za prireditve. Ko so polegli navdušeni klici škofu, se je slavljenec poklonil deputaciji rokodelskih pomočnikov pod vodstvom Ivana Ogrina, ki je škofa nagovoril in mu poklonil kot dar društva kip Dobrega pastirja. Prireditve se je završila s ponovnim viharim vsklikanjem zbrane množice v pozdrav plemenitemu našem cerkvenemu knezu.

— Iz Na nocojšnji slavnostni koncert »Ljubljane«, ki se bo vršil v »Unionu«, vse somišljenike še enkrat opozarjamo in va-

bimo zlasti delavstvo, čigar največji pritelj, zaščitnik in pospeševatelj njegovih teženj je današnji slavljenec, ljubljanski škof dr. Jeglič. Vračajmo mu ljubezen z ljubeznijo in s svojo navzočnostjo počastimo ideje, ki jih zastopa, poudarimo načela, ki so njemu in vam vodilne smernice za naše delo in življenje. In hkrati bomo imeli lep umetniški užitek ob poslušanju krasnih umetnih in narodnih pesmi, ki odmevajo po gričih in planjavah naše lep domovine. ki ji je naš ljubljenci, kot nihče drug spoštovani slavljenec pomagal zidati gorko ognjišče s tako neustrašenostjo in pogumom, da je vsa javnost prevzeta obstrmela. Tako bomo pokazali, da nam je škof dr. Jeglič ljub kot klicar k večni domovini, da ga pa enako ljubimo in enako skušamo za njim iti kot prvemu graditelju naše zemске domovine.

— Iz Podiranje predilnice v Kolodvorski ulici se nadaljuje. Podirle se bodo vse stavbe in se bodo tam gradile hiše za stanovanja. Dve hiši bosta že letos pod streho, temelj se prične kopati čez 14 dni; postavljajo se že odri. V prvih dveh hišah bo 32 stanovanj. S staro predilnico izginje iz Ljubljane staro industrijsko podjetje. Prvotno je stala tam cukrarna, ki je pogorela. Obnovili je niso, ker se je v tistih letih pričel v Češki izdelovati ceneni sladkor iz pese, medtem ko sta bili ljubljanski cukrarni: ena v »Blatni vasi« (Kolodvorska ulica) in druga na Poljanah, prirejeni za čiščenje ameriškega naravnega sladkorja, pač so pa popravljena poslopja spremenili v predilnico, katero so njeni gospodarji začelom svetovne vojne zaprli, potem pa prodali.

— Iz Ustanovitev krajevne zaščite za deco in mladino za pomeri ljubljanskega mesta. S 1. junijem t. l. začne poslovati »Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb za sodni okraj Ljubljana« kot krajevna zaščita za deco in mladino poverjenišva za socialno skrb, oddelka za zaščito dece in mladine. Krajevna zaščita bo reševala vse prošnje zaenkratno podporo in mesečne rejdne prisilce, stanujočih v pomeriju ljubljanskega mesta. Urad krajevne zaščite za deco in mladino je v justični palači, pritličje, soba št. 19, kamor je vlagati vse tozadevne prošnje. — Poverjenišvo za socialno skrb v Ljubljani, oddelka za zaščito dece in mladine.

— Iz Perko in Koleča se bosta zagovarjala v torek pred ljubljansko poroto. Razpravo bo vodil g. dvorni svetnik Regally, obtožbo bo zastopal državni pravdnik dr. Modic. Perka bo zagovarjal dr. Korun, Kolečo pa dr. Benkovič. Za slušatelje III. letnika juridične fakultete, za orožnike in za detektive, kateri bodo v svrhu študij navzoči pri razpravi, se bodo rezervirali posebni prostori.

— Iz Najden pes. Gospod Rudolf Fajdiga je našel svojega psa, ki je vreden več tisoč kron in ki se mu je izgubil. Psa je vodil neki narednik blizu št. Vida na vrvi okoli.

— Iz Ljubljanski kvartet v Ameriki. Štirje ljubljanski pevci: trije konservativisti in en operni pevec, nameravajo odpotovati v Zedinjene države, kjer bodo prirejali koncerte.

— Iz Ubežni tat prijet. Lani meseca decembra je po tatvini, izvedeni pri Kancu, izginil iz Ljubljane Martin Prek. Ker je mislil, da je že njegova reč pozabljena, se je vrnil v Ljubljano, toda zmotil se je mož, ker so ga detektivi kolodvorske policijske ekspoziture prijeli.

— Iz Brezplačen poset gledališča. Vrtar kr. opere Franc Kolar je na binkoštno soboto zapazil štiri gospode, kateri so prišli v opero, ko ni blagajničarka več poslovala in so zasedli ložo v pritličju na levo, katera stane 140 kron. Gospodje Emil Zega, Anton Černy, Franc Lovše in Gabriel Vodišek bodo pred sodiščem pojasnili, zakaj da so šli brez vstopnice v ložo opere.

Razne novice.

— r Boj proti draginji. Zdaj so se oglašili Amerikanci — oglašili po ameriškem. Angleški in ameriškanski listi vedo povedati, da je v Čikagu nastalo mahoma močno gibanje, ki se je hitro razširilo po vsej Ameriki od Novega Yorka pa do San Františka. To gibanje se imenuje »The shirt and collar strike« t. j. srajčna in ovratnikova stavka in je prav dobro organizirana. Na čelu ji stoje vseučilišča, upravlja jo ameriškanski Rdeči križ, čigar duša je tajnik John W. Champion. Naperjena je proti dragoletnikom sukna, perila in življenskih potreb. Vse navedeno blago je tako poskočilo, da si človek obleke ne more več kupiti. Strokovnjaki trdijo, da vključ raznim oviram, ki jih je prinesla vojska, bi ne smele biti cene tako visoke, če bi ne bila vmes cela veriga navijalcev cen. Zakoni in odredbe tu prav nič ne pomagajo, edina pot je: skromno živeti in zdržati. Milijone kupcev in naročnikov je sklenilo, da se bodo vsi kar najskromneje oblačili, da bodo po ulicah hodili v zaščitih suknh, nosili najcenejše mehke ovratnike itd. K gibanju je pristopila množica manjših obrtnikov, ki so se zavezali, da bodo poskrbeli staknjočim uniformo, ki bo karseda preprosta in poceni. Nabor k

tej organizaciji je povsem pravilen. Potrjeni se mora, bodisi težak ali učenjak, zavezati, da bo oblečen ko vsi drugi, da se po obleki ne bo poznalo, ali imate opraviti s tovarniškim delavcem ali z lastnikom tovarne. Moderno oblečene gizdalne in nališpane ženske bojkotirajo, češ, da si pošten človek dandanes ne more kupiti nove obleke. Tako je lišpu in gizdalinstvu nastavljen nož na vrat. Gibanje prihaja iz prepričanja, da en sam človek nič ne opravi, da je treba prijeti pošast z družbenimi močmi. Nedavno tega je korakalo 100.000 tako organiziranih študentov, profesorjev, zdravnikov, delavcev, vsi v zaštitih in z zaplatami obloženih suknh po newyorških glavnih ulicah. Ljudje se narej pridno vpisujejo v »protidraginjsko armado« in na 5. dan meseca maja ima nastopiti namah in javno po celi Ameriki armada zaščitih oblek in mehkih ovratnikov proti gizdalinski modi. Na en sam dan se je dalo zapisati v srečno armado 3500 bančnih uradnikov, ki so imeli doslej prvo besedo v modnem svetu. Gibanje je tem večjega pomena, ker vodijo njegovo organizacijo izborni in izkušeni organizatorji iz svetovne vojske. Njih geslo se glasi: »Svoboda modnih sužnjem.« Tudi na Angleškem in Francoskem se širi to gibanje, o čigar poteku bomo v bližnjih dneh kaj več slišali. No, pri nas je tudi brez organizacije mnogo, celo večina takih, ki si že 2 do 3 leta niso kupili nobene nove obleke, ne sicer iz načela, ampak prisiljeni po revščini. Pa kljub njihovem vztrajnem bojkotu draginja le še ne ponehjuje, ampak še narašča. Vzrok bo morda v tem, da si tisti, ki imajo ravno v teh časih polne žepe denarja, dvakrat toliko privoščijo.

— r Nemoralnost. Državni tajnik v Nemški Avstriji je zadnje dni podal poročilo o stanju prehrane v državi, posebno na Dunaju in se je dotaknil tudi obče nemorale, ki spremlja tihotapstvo in verižništvo. Kako daleč se je razvila sleparija, dokazuje dejstvo, da so na Dunaju v zadnjih mesecih sprejeli prodajalci 300.000 ponarejenih krušnih izkaznic. V zadnjem času je bilo med transportom ukradenih 590.000 kg sladkorja. Samo na tem sladkorju so tajni prekupei gotovo zaslužili kakih 60 milijonov kron.

— r Bržole iz kitovega mesa boš kmalu lahko dobil po vseh pariških restavracijah. S tem mesom je Francosko »obogatila Amerika, kjer je dandanes kitovo meso vsakdanje tržno blago. Na severnoameriškem obrežju v Tihem oceanu so zgradili sedem postaj, od koder jadrajo ribiči na lov na imenovanega morskega velikana. V letu 1918 so ujeli čez 1000 kitov, iz katerih so naredili konzerve ali pa so shranili meso v ledenicah. Kit, kateri je 15 metrov dolg, da približno 10.000 kg mesa, čigar okus je močno podoben govedini. Tudi na Japonskem uživajo vedno več kitovega mesa. Lakota je vsekakor najboljša kuharica in nobenega dvoma ni, da bi si kitovo pečenko i mi radi privoščili, če bi le prišel kit tudi na naš ribji trg, zlasti še, ako bi nam ga Amerika poceni dobavila.

— r Iz Londona v Pariz z letalom. Med Londonom in Parizom se bo ustanovilo v bližnji prihodnosti stalno prevažanje oseb v aeroplanu. Podjetnik te vožnje je družba »Airco«, ki namerava uvesti tudi v druge države poštne zveze z letali. — Časopis »Daily Mail« je prinesel te dni sliko letala »Airco 18«, ki bo z drugimi petimi aeroplani izvrševal prevažanje. Celice za potujoče so jako udobno napravljene.

Širite »Večerni list«!

Narodno gledališče.

Drama:

Sobota 29. maja »Pritožne bukke«.

Abon. B.

Nedelja 30. maja »Vsiljenka Saloma«.

Izven abon. Delavska predstava.

Ponedeljek 31. maja »Pritožne bukke«.

Abon. D.

Opera:

sama. Sodelujejo dame: A. M. Nikitina (učenka gospe Poljakove), Svobodova.

Sobota 29. maja »Pagliacci«, »Les Silphides«. Abonm. C.

Nedelja 30. maja »Poljska kri«. Izven abonm.

— Iz pisarne opernega gledališča. V soboto, dne 29. t. m. nastopi v opernem gledališču plesalka bivših ruskih imperatorskih gledališč ga. H. D. Polakova v baletu »Les Silphides« (Vile), ki ga je po glasbi F. Chopina uprizorila gospa Polakova Spirkova, Chladkova ter ves baletni zbor. Pred baletom se poje Leoncavallova opera »Pagliacci«.

— Ure žepne popravila nasproti glavne pošte F. Čuden Stn, urar v Ljubljani.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tisk »Jugoslavanska tiskarna« v Ljubljani.